

La Generalitat i la Fundació del Món Rural impulsen el primer estudi per millorar la gestió dels béns comunals

- Proposen la creació de la figura del Comú com a eina de governança i tenir en compte els nous usos turístics i d'infraestructures
- Es presenta el mapa dels antics termes del Pallars Sobirà existents abans de l'abolició del règim senyorial a finals del segle XIX, bàsics pel coneixement dels comunals

Al fons, el comunal de Selves de Lladorre i en primer terme, les Bordes d'Ison. Xavier Català.

L'[Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran \(IDAPA\)](#), ens dependent del Departament de Territori i Sostenibilitat, i la [Fundació del Món Rural](#) han presentat aquest dimecres, en una [jornada](#) que ha tingut lloc a Sort (Pallars Sobirà), el primer estudi amb propostes per millorar la gestió dels béns comunals i ampliar el rendiment que en treu la comunitat de veïns beneficiària, apropant la capacitat de decisió al territori.

Entre elles, es proposa la creació de la figura del Comú per administrar-los, és a dir, que els pobles d'un municipi que disposin de béns comunals propis es constitueixin en Entitats Municipals Desconcentrades.

Un sistema medieval

Els béns comunals són terrenys (pastures, boscos i muntanyes, entre d'altres) el titular dels quals és l'administració local, en concret, els ajuntaments i les Entitats Municipals Descentralitzades (EMD). El benefici que se'n treu recau en la comunitat de veïns que hi viu, que té uns drets i uns deures.

Es tracta d'un sistema d'origen medieval que resultava bàsic per a la subsistència de les petites comunitats agràries. Els béns comunals eren, per exemple, una font de llenya; pastures per al bestiar; aigua; fruits del bosc o fusta per a la construcció; així com molins, recs o ferreries. Les condicions per fer-ne ús i qui en podia gaudir estaven regulades.

Aprofitament de fusta al Pallars Sobirà. Carles Fañanás.

L'estudi detecta, actualment, una manca d'inventaris municipals de béns comunals que, de retruc, provoca un desconeixement per part dels veïns que en serien beneficiaris. La despoblació d'alguns nuclis antics o l'arribada de població nouvinguda no arrelada al territori incrementen la desvinculació entre el bé i la comunitat.

Gestió propera al món rural

L'informe ha tingut en compte les antigues formes d'explotació (pastures i aprofitament de fusta) però, sobretot, els nous usos. Els aprofitaments per instal·lació de pistes d'esquí, senderisme, recollida de bolets o estesa de línies

■ **Comunicat de premsa** ■

elèctriques, per exemple, podrien proporcionar nous recursos econòmics a les comunitats de veïns. Un bon model de gestió d'aquests nous usos dels comunals i de les rendes que se'n deriven pot esdevenir una eina de desenvolupament local que ajudi a mantenir població al territori, propiciant noves inversions.

L'estudi *Béns comunals, un sistema d'organització del passat per gestionar el present* proposa, entre d'altres, les següents actuacions:

- Modificar la Llei municipal i de règim local de Catalunya per possibilitar la creació de Comuns o Entitats Municipals Desconcentrades com a entitats de participació de nuclis de població d'un terme en la gestió dels seus comunals. Aquestes EMD no tindrien personalitat jurídica pròpia. L'estudi ressalta que una gestió comuna d'aquests béns és més eficient i sostenible econòmicament, i també genera oportunitats per als habitants del territori. Des de la vessant de la conservació territorial, aquest model pot arribar allà on l'administració o la iniciativa privada no poden. Existeixen figures equivalents al Comú a Astúries, al [Parc Natural de les Bardenas Reals](#) de Navarra i també diverses Iniciatives Comunals a la resta de l'Estat.
- Incloure a la regulació dels comunals els nous usos turístics o d'infraestructures i compensar els veïns beneficiaris per la seva pèrdua d'aprofitament. També compensar als veïns per les figures de protecció que afectin els seus comunals.
- Promoure canvis legals que substitueixin o millorin el concepte de veïnatge pel de vincle territorial, amb una graduació dels drets i deures segons el temps de residència.
- Potenciar l'elaboració d'inventaris municipals de béns comunals que incloguin la seva qualificació jurídica, així com la recopilació de documentació històrica que sigui útil per resoldre conflictes al voltant de comunals.
- Facilitar suport tècnic i ajudes als ajuntaments petits i Entitats Municipals Descentralitzades per a la gestió dels seus comunals.
- Buscar mecanismes perquè els ajuntaments puguin mantenir una comptabilitat separada i específica dels béns comunals.
- Promoure la constitució de juntes gestores dels comunals pertanyents a societats de veïns.

- Elaborar una guia divulgativa amb el marc legal actual dels béns comunals

Béns i delimitació municipal

Antigament, els béns comunals eren els terrenys que pertanyien a cada poble. Per tant, en gran mesura coincideixen amb la delimitació dels termes de població que va estar en vigor fins a l'abolició del règim senyorial a principis del segle XIX, quan molts comunals es van posar a la venda o es van privatitzar.

Els diversos processos de creació i fusió de municipis del segle XX van accentuar la dissociació entre el bé, la comunitat que n'ha de gaudir i l'ajuntament que l'ha d'administrar. Comptar amb un mapa dels antics termes de població és una altra de les eines que pot millorar el coneixement i la gestió dels comunals.

Recuperació dels antics termes

A la jornada de Sort s'ha presentat l'estudi *Termes tradicionals dels pobles del Pallars Sobirà*, elaborat pel geògraf de la [Universitat de Lleida \(UdL\)](#) Jesús Burgueño per encàrrec de l'IDAPA i fet a escala 1:50.000. Fruit d'aquest treball s'han identificat tant termes antics com territoris de titularitat compartida (condominis) i enclavaments situats en un altre terme.

Fins ara, existien pocs estudis sobre els béns comunals a Catalunya que permetin conèixer la seva extensió o possibilitats de rendiment econòmic. L'IDAPA va realitzar un [informe sobre els comunals de l'Alt Pirineu i Aran](#) l'any 2008. Aquest àmbit inclou la comarca del Pallars Sobirà a més de l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, la Cerdanya i el Conselh Generau d'Aran. A títol d'exemple, el 60% de la superfície forestal de l'Alt Pirineu i Aran és de caràcter comunal.

20 de juliol del 2016